

2010

MARINA GELI

Consellera de Salut de la Generalitat de Catalunya

2010

El vintiuncentisme

ATENEA, AGRUPACIÓ CULTURAL DEL CASINO MENESTRAL
FIGUERES, DIVENDRES, 26 DE FEBRER DE 2010

El vintiuncentisme

42

ISBN 978-84-393-8414-4

9 788439 384144

42

COL·LECCIÓ DISCURSOS I CONFERÈNCIES

Generalitat de Catalunya

MARINA GELI

Consellera de Salut de la Generalitat de Catalunya

El vintiuncentisme

Generalitat de Catalunya

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Geli, Marina

El Vintiuncentisme. – (Col·lecció discursos i conferències ; 42)

ISBN 9788439384144

I. Catalunya. Generalitat II. Títol III. Col·lecció: Col·lecció discursos i conferències (2006) ; 42

1. Catalunya – Condicions socials – S. XXI 2. Catalunya – Condicions econòmiques – S. XXI

316(467.1)*20*

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Direcció General de Difusió Corporativa

1a edició: juny 2010
ISBN: 978-84-393-8414-4

Dipòsit legal: B30281-2010

Disseny gràfic: Francesc Guitart – EIX

Impressió: LV Grupo Grafico y de Comunicación - punt94

Índex

El vintiuncentisme

ATENEA, AGRUPACIÓ CULTURAL
DEL CASINO MENESTRAL
FIGUERES, DIVENDRES, 26 DE FEBRER DE 2010

7

El vintiuncentisme¹

ATENEA, AGRUPACIÓ CULTURAL DEL CASINO MENESTRAL
FIGUERES, DIVENDRES, 26 DE FEBRER DE 2010

Espero estar a l'altura de les circumstàncies per obrir alguns debats, que és el que vinc a fer. Es podria pensar què fa una consellera de Salut parlant d'una cosa que ja té per si mateixa un nom especial: el vintiuncentisme; però, precisament per això, perquè crec que hem de fer debats de fons i no només posar-hi la mirada tàctica del curt termini, vaig dir que hi podia fer algunes aportacions. A més, em va semblar del tot suggeridor el títol que havien posat en aquest cicle de l'Aula Oberta: Globalització i identitat. Intentaré parlar dels que em sembla que són els reptes que tenim plantejats al segle XXI i que, de fet, van començar a les últimes dècades del segle XX; però potser van anar tan de pressa que no vam saber construir les claus perquè la globalització i alguns elements identitaris siguin compatibles.

La globalització segur que és l'element més significatiu de finals del segle passat i d'aquest segle XXI, però potser ens n'hem hagut d'adonar ara, amb la

¹Conferència pronunciada en el marc del Cicle d'Aula Oberta *Globalització i identitat del segle XXI. La situació de Catalunya al món.*

crisi econòmica, que és veritat que afecta la nostra vida quotidiana. Potser aquest és el punt diferencial, aquesta crisi, que comença amb una crisi financera internacional, que porta dificultats pràcticament a totes les empreses i a totes les persones, i ara pren tota la força. Aquest és el primer element: la globalització econòmica. Els pagesos es queixen que els seus productes tenen uns preus molts baixos: el de l'avellana no es decideix a Reus, el de la poma de Lleida o de Girona o el de la pera han de competir amb preus del món, perquè avui dia és molt fàcil portar pomes de Nova Zelanda. Per tant, això del que potser no ens havíem adonat fins ara és una globalització molt certa i no només financera, sinó també empresarial –de preus i de competència–, que entra de ple en els mercats locals, en els més pròxims.

Segon element: la globalització de la informació. Un altre fet importantíssim, del qual tampoc no ens havíem adonat, és la capacitat dels poders mediàtics de comunicació per entrar a les nostres vides i, alhora, les dificultats dels mitjans de comunicació, en un món absolutament ple d'informació, per poder destriar el gra de la palla. Les certes, tant en l'economia com en la comunicació, estan en mans de *lobbies* legítims. Això ho han vist, per exemple, amb la grip nova. Aquest fenomen, que haurem d'analitzar amb molta més calma d'aquí a uns mesos, és l'exemple del fet que tothom sabia el

que deia l'OMS, encara que molta gent no sap què és aquest organisme. Per començar, els periodistes de l'Empordà van rebre teletips amb informació del que havia passat a tot el món: van veure en línia l'afectació de la grip en el turisme de Mèxic i el que passava a l'Argentina; llavors, tothom pensava que ens hauríem de morir. Després, tothom en volia la vacuna; però ha resultat que, per sort, no n'hem tingut un alt nombre de persones afectades. Amb tot això, hi ha hagut un altre element que no sabíem al principi d'aquesta pandèmia: que no afecta la gent gran i, per tant, ha estat poc greu, des del punt de vista de la mortalitat.

He posat aquest exemple i en podria posar d'altres, però aquest és un que el tenim proper i que ens explica que això passa cada dia. Veiem en línia què li passa al president Obama, la guerra de l'Afganistan, etc. És a dir, aquest món en línia ens permet seguir tantes coses que, de vegades, no caldria saber. Hi ha un debat obert en què es diu que estem saturats d'informació i que no ens han format com a persones per saber destriar el gra de la palla o per saber el que ens interessa realment o per gestionar la credibilitat de les informacions.

Tercer element: la globalització de les religions. Això també té un efecte a casa nostra, perquè intentaré parlar-ne sempre des dels àmbits local i global, alhora. La religió catòlica és mundial, com gairebé

totes les altres; però, a casa nostra, hi han entrat amb un impacte molt important altres religions, preferentment la islàmica, encara que també hi ha cada vegada més adeptes al budisme. És curiós el fet que aquella religió que era la predominant –la catòlica– ara està competint amb altres que també són monoteistes i que també tenen les mateixes consideracions de mundialització. A més a més, aquestes religions tenen a veure amb alguns conflictes com el de l'Orient Mitjà o altres on l'islamisme impregna els estats no democràtics, i això genera molts debats internacionals.

Quart element: la globalització del terrorisme, de les màfies, del narcotràfic i de la prostitució forçosa. Ara hem descobert que tenim pirates al segle XXI, a Somàlia. Això és una cosa que pensàvem que era de segles enrere, com el fenomen d'Al-Qaida o com el dels narcotraficants dins el món de la droga. I això arriba fins aquí: la droga que surt de Colòmbia arriba fins aquí i avui en podríem comprar a Figueres.

Cinquè element: globalització i pobresa. És una evidència que hi ha un món molt pobre, que el 60% de la població mundial viu per sota del llindar de la pobresa i, per tant, això també ens ha permès veure allò que en dèiem les geografies invisibles. També hi ha dues maneres d'acostumar-s'hi, perquè aquest món tan audiovisual ens anestesia una mica; però,

com a mínim, ho sabem. Avui, hem presentat amb el president de la Generalitat, la infanta Cristina i el president de la Caixa de Pensions, un institut, una fundació que es diu Salut Global. Hi treballarà, com a director científic, el doctor Pedro Alonso i el seu president executiu serà Javier Solana. Perquè, és clar, necessitem que la interpretació de la geopolítica ens serveixi per intentar veure quins són els elements de canvi important de la salut de la gent pobre; perquè, si no, l'Àfrica mai no farà res de bo. L'esperança de vida a molts països de l'Àfrica és de 45 anys: els seus habitants moren de malària, de tuberculosi, de sida o d'infeccions.

Un altre element importantíssim és el sisè: la globalització migratòria, la demografia i els canvis migratoris. Aquest món global permet a la gent, molt més en bloc, passar d'un continent a l'altre. Hi ha un milió de persones que han arribat a Catalunya, en els últims 10 anys, per viure-hi i buscar-hi feina. A més, ja saben que l'Empordà és el territori de tot Espanya on hi ha, percentualment, més població estrangera. Pensàvem que els nouvinguts serien dels països més propers: de l'est d'Europa o del nord d'Àfrica; però no és així: vénen de tot el món. Aquest és un fenomen que té una gran incidència: tenim debats molt importants en relació amb com hem de construir una cultura, una educació i una identitat que integri la diversitat. Aquest és un debat d'una importància extraordinària, perquè ja hi

tenim problemes i, si no els resollem, en podríem tenir més. Necessitem una educació diferent, des del punt de vista de la diversitat, que és un valor d'interiorització complexa, perquè tots ens sentim molt més segurs en les coses homogènies. La seguretat comporta això; però, en canvi, hem d'aprendre a sentir-nos segurs en la diversitat. És més, moltes vegades, la diversitat és més plaent, menys avorrida. Ho poso en relació amb els canvis culturals extraordinaris, però també amb els econòmics o els de població. Aquí vam passar de no tenir nens a tenir-ne. A les escoles i als hospitals és on més s'ha notat. Hem passat de la Catalunya dels 6 milions, de Jordi Pujol, a la dels 7 milions, de Pasqual Maragall, i dels primers debats sobre política general que vam tenir al Parlament sobre la targeta sanitària –que ja teníem en aquell moment– als 7,6 milions que som ara. Aquesta és la Catalunya que tenim, tant si ens agrada com si no.

El setè: la globalització dels mites. La gent sap molt millor què li ha passat al golfista Tiger –si li ha sigut infidel o no a la seva parella– que moltes coses més pròximes, ja que això és més atractiu. És només un exemple. Hi ha un altre canvi importantíssim: l'aparició de les tecnologies de la informació i la comunicació. Això és una gran oportunitat per obrir-nos al món, infinitament, amb la possibilitat de ser a qualsevol lloc i saber-ho tot. Per una altra part, hi ha els elements de confidenciali-

tat. A la xarxa, és impossible posar-hi filtres; tot i que se n'hi poden posar uns quants; però... bé, ja m'entenen. Un pot penjar a la xarxa qualsevol cosa i, de fet, les xarxes socials acabaran sent totalment transcendents en la política i altres qüestions. Ja comencen a ser-ho.

El vuitè element: la globalització del canvi climàtic, del qual crec que la gent ha pres consciència. Venint cap aquí, escoltava que un iceberg s'ha després de l'Antàrtida i això ens pot portar corrents oceànics que ens afectin. No ho dic per alarmisme; però, abans, pensàvem que el que contaminava l'aire era una xemeneia i que contagiava un tros de cel. Un dia, vàrem descobrir que no era així i que l'efecte papallona era realment veritat.

El novè element: la globalització del multilateralisme. Aquest crec que és important i que, a més, aquí, a Europa, hem de tenir en consideració: els canvis dels països emergents i dels que governen el món. Sempre havíem pensat, abans de la caiguda del mur de Berlín, que eren els Estats Units (EUA) i l'URSS (ara, Rússia). Després de la caiguda del mur, fonamentalment, hi havia els Estats Units; però ara el món ja no es pot explicar sense la Xina. A on fa Obama el seu primer viatge, després de ser nomenat president? Malauradament, no ve a Europa, sinó que, amb Hillary Clinton, se'n va a la Xina. Des de llavors, les relacions entre els

dos països no han anat gaire bé; però això no és un fet casual.

Avui, he estat parlant amb Pedro Nueno, de IESE, que és una escola de negocis molt important estesa pel món, ja que té seus a Barcelona, a Xangai, a Munic i a Nova York. I això és així. Hi ha 1.400 milions de xinesos al món. A la Xina, han fet una aposta clara per la tecnologia i els mercats mundials; però també ho ha fet el Brasil, un país del con sud –emergent, molt gran i molt poblat, des del punt de vista d'Iberoamèrica i Amèrica del Sud– que, a més, té una certa tranquil·litat de govern i de mercats financers. Han vist els preparatius per als Jocs Olímpics? L'alcalde de São Paulo –que el conec– i el de Rio (no sé per què, però tenim molta relació amb el Brasil) em deien abans de tenir els Jocs: els volem i muntarem una paradeta a Barcelona. Ja l'han muntada, per copiar el que vam fer-hi. Així, doncs, el Brasil és un dels llocs cap on hem de mirar. I aquí enmig hi ha Europa. Jo sóc totalment europeista, però crec que ens falta relat del que és la fortalesa d'Europa, a part d'algunes consideracions crítiques que també ens hem de fer. L'Europa que neix de la II Guerra Mundial, a la qual arribem més tard per culpa de la dictadura, és l'espai amb el temps més llarg de pau del món, on ningú no entra si no té resolt un tema que cap altre lloc del món té solucionat: els drets humans.

Des del punt de vista d'igualtat d'oportunitats, sens dubte que és el lloc on hi ha més oportunitats, tant a l'Europa dels 15, com a la dels 40. Però ens falta construir els Estats Units d'Europa. Aquest és el gran debat que tenim i... si no ens espavilem, no comptarem per als altres, perquè el món és multilateral. Per sort, tenim un president dels EUA que entén que el món ho és i això ja és molt; tanmateix, Europa ha de fer els deures. A més d'haver-hi molts debats, hi ha el d'aquesta Europa dels 40 que està al costat de Turquia i que –segurament– algun dia en voldrà formar part. Ara, ja vol entrar a la UE i, de fet, ja hi és: té la capitalitat de la Cultura Europea.

Turquia és molt gran i fa por: de fet, competeix amb Alemanya. Trobo molt interessant aquest debat, des de l'Empordà, tot i que ha quedat en segon pla. Pensareu: per què parla de globalització? Per què això ha de ser compatible amb les identitats locals i nacionals? Perquè hem de construir (des del meu punt de vista) una altra identitat. El concepte d'identitat no pot ser el d'una que en negui d'altres de superposades i que sigui excloent. En fi, cadascú pot tenir la identitat que vulgui, però ara parlo de construir una societat oberta. No parlo en termes d'independència, sinó en termes d'identitat individual (de la qual també parlaré), col·lectiva i de país: Catalunya, Espanya, Europa, la Mediterrània i el món.

El desè element: globalització i feminisme. La consciència de gènere. Encara hem d'interioritzar uns canvis produïts en els últims anys, en unes dècades del segle XX extraordinàries que, a més, no és veritat que hagin passat a tot el món. Alguns són totalment en positiu; per exemple, el paper de la dona ha estat extraordinari. Aquí hi ha hagut una revolució: la dona accedeix a la igualtat d'oportunitats mitjançant salut i educació. Aquest és el canvi més important i, com a conseqüència, comença a accedir a tots els llocs de responsabilitat. Quan veiem el Marroc, l'Iraq, l'Iran o l'Afganistan, només amb l'escenografia on no hi ha cap dona en aquests llocs, ens adonem que no formen part de la nostra cultura. Això és quelcom que potser passava aquí, ara fa 100 anys, però ara ja no és així; perquè el paper de la dona és totalment rellevant en el camp social. Totalment. A part que ho hauríem de veure com un element substantiu en la política i els drets humans. I això que quedi clar. Quan llegim tot l'extraordinari treball que ha fet Vicenç Ferrer, a l'Índia, on va fer moltes coses ben fetes, cal subratllar que va decidir que els diners els havien de tenir les dones.

A Haití, els diners van a parar a les dones; perquè, en un món de corrupció, potser el millor seria que els diners els tinguin elles. A més, es va fer una altra cosa: van donar poder a les dones perquè cuidessin les seves famílies, en termes de salut. L'Índia, en l'àrea on fa molts anys que està actuant la

Fundació Vicenç Ferrer, és un exemple de canvi social extraordinari; perquè, a més a més, ha permès l'educació dels nens i les nenes, ja que l'Índia és molt masculista. Per tant, això vol dir que hi ha hagut un capgirament, entre d'altres coses, amb el canvi de poder per a les dones. Però aquí, això ha passat de manera natural, amb una certa revolució silenciosa.

L'onzè element: el pacte generacional. Hi ha altres coses que han passat: hem format les generacions de joves més ben preparades de la història. Tanmateix, per primera vegada, hi ha el fenomen dels 'guapos i pobres': els *mileuristes*, els joves que viuen en una societat molt millor que la dels seus pares –indiscutiblement millor– amb moltíssimes oportunitats, amb un estat del benestar molt superior del que havien tingut els seus pares i encara més gran que el dels seus avis, a anys llum. Malgrat tot, les seves perspectives laborals i salarials són molt pitjors. I això és la primera vegada que passa en termes històrics. I això s'ha de treballar, per això em saben greu els debats simplistes sobre les pensions. Ha d'haver-hi un pacte entre generacions i això vol dir seriosament moltes coses: entendre i interpretar una societat en la qual necessitem que la gent treballi i, més encara, que tinguin fills –per descomptat–, perquè si no, no hi haurà un relleu adequat.

Hi ha tesis que diuen que el gran fenomen migratori que ha viscut Catalunya té a veure, en part, amb el model econòmic, amb la necessitat que teníem de mà d'obra intensiva pel model econòmic que teníem durant molt anys, etc. Ara, aquest model està en crisi i fa que tinguem molts més aturats; tot i això, Catalunya té un milió de persones més que treballen que l'any 1990. Parlo també dels 600.000 aturats que tenim, perquè vam crear tanta ocupació. A més a més, Catalunya té una taxa d'ocupació femenina molt alta, amb la mitjana dels 15 europeus. També és veritat que hi va haver moltes persones immigrades que van venir a treballar i estaven treballant; però, és clar, també hi ha qui diu que això és perquè nosaltres vam deixar de tenir fills i, com que va baixar la natalitat, necessitàvem importar gent jove per treballar. Per tant, aquest no és un tema menor. El pacte entre generacions s'ha de fer i –hi insisteixo– els *mileuristes* no són només joves... també se'ls diu *guapos* i no s'hi refereix físicament, sinó a gent formada, capacitada; però que té unes expectatives més complicades i pobres.

Un altre element és que ens hem d'adaptar a la identitat personal, profunda, de tornar al jo. Vam ser una mica nou-rics i vam fer un excés de consumisme, pensant-nos que ens faria feliços. És un peix que es mossega la cua, perquè també hem viscut d'aquesta economia i vam infravalorar la cultura de l'esforç i del treball, el plaer d'estudiar, el

plaer pel plaer d'aprendre; perquè era fàcil trobar feina. Doncs ara, hi haurem de tornar. Això acaba configurant una necessitat de tornar a construir les vides de primera mà, perquè si no aquest món que és *voyeurista* (tot t'ho diuen, tot ho fan, tot està escrit, tot està vist) acaba generant moltes inseguretats. És curiós, estem en el moment més segur de la nostra història i ens sentim més insegurs que mai. Proposo fer-hi unes reflexions: a l'entorn del desconcert, cal actuar críticament, reinventar i reconstruir la confiança i els valors, tornar a creure en la utopia. Vaig trobar un parell de frases que m'agraden. Casaldàliga: "La utopia és com la veritat prematura". Eduardo Galeano: "*La utopía está en el horizonte; camino dos pasos, ella se aleja otros dos pasos y el horizonte corre diez pasos más allá. Y entonces ¿para qué sirve la utopía? Pues para esto, sirve para caminar*".

Crec que la gent que no té utopia viu infeliç i, és més, no transmet una cosa fonamental: la confiança. Crec de veritat que hem de tornar a parlar de cultura i filosofia, les societats estan orfes d'un debat profund sobre quin model de societat de valors volem compartir –crec que en compartim més dels que sabem dir. Tot ha anat massa de pressa, hem perdut l'essència del que som, del que som despullats sense sotana o bata blanca. Ho dic des del punt de vista personal, però també col·lectiu i polític. Jo sóc pràctica i, a més, no em puc per-

metre cap altra cosa, perquè del meu departament depèn el 100% de la població, per acció o per omisió, i sempre sé que queden moltíssimes coses per fer. Això no vol dir que no hi hagi relat, que n'hi ha. Has de saber per què fas cada cosa i crec que hi ha valors que hem de tornar a veure, no podem perdre'n cap, que tingui ètica qualsevol acció individual o col·lectiva. Hi ha d'haver rigor en el que diem –no s'hi val tot–, hi ha d'haver treball, proximitat. Hi ha d'haver austeritat, compromís, i és totalment compatible –des del meu punt de vista– tornar a l'individu i refer el comunitarisme.

És la primera vegada que parlo en públic del Vintiuncentisme a l'Empordà; vaig fer-ne un article i ara els explicaré d'on surt això. Abans de la crisi econòmica es feien moltes obres i hi estàvem donant voltes amb uns arquitectes. Els deia que hi ha quelcom de creativitat a Catalunya, que està tornant a emergir. L'arquitectura sempre ha estat, al llarg de la història, un referent a Catalunya i, a més, torna a haver-hi un valor per a la ciència. Potser encara no ens ho hem dit, però hi ha valor per a la ciència i la gent torna a pensar que això és important. Hi ha una societat que torna a reclamar un nou humanisme i hem de sobrepassar la mirada curta. Hem d'inventar un moviment cívica a Catalunya, com van ser els moviments que van generar un debat de país i que van relligar l'economia, la política i els valors. La cultura. Crec que hem fet –la crisi ens aju-

darà a veure-ho– una dissociació entre economia i societat que no ens ha portat enlloc. L'economia ha de tenir ànima.

De fet, la crisi dels mercats financers –el crac– no sabem ben bé d'on ve, ni per què existeix. Eren capitals que estaven pel món i del sector immobiliari. De cop, un pis que valia 10, l'endemà en valia 20. Això no tenia cap sentit; però amb el preu del diner baix, tothom s'hipotecava pensant que podria tornar el préstec. Això no és així i haurem de tornar al de sempre: estalviar, veure què podem consumir i què és el que no. He parlat d'economia i societat. Qui està al servei de l'economia? L'especulació? El que és segur que no podem tornar a fer és una economia especulativa, ni des del punt de vista financer, ni del sòl. I, per un altre costat, hem parlat poc en els últims anys de cultura, que, a Catalunya, ha estat l'essència de la nostra història. Hem parlat molt de llengua i poc de cultura. Hem de parlar de llengua perquè, amb els canvis que hi ha, la llengua pròpia de Catalunya necessita ser defensada. Encara, quan sento algunes coses al Parlament, no puc aguantar-ho, m'indignen, ja que formen part d'un món que no veig. És com si perseguíssim el castellà, i no ho veig, això. Vaig molt més enllà de la llengua, els parlava d'aquest element diferencial quan ho preguntes a la gent. Tenim el 40% dels nostres investigadors que són estrangers i això ho sap la Montse Palma. Quan els pregunto: per què

vénen aquí? –perquè podem competir, encara que no tant. Ells diuen: venim aquí per Barcelona, perquè són especials, perquè són mediterranis i, a més, tenen un element cultural que no el trobem enlloc. Diuen: Barcelona és com Nova York i no com Washington.

Voldria pensar que Catalunya és un *mix* entre l'estat de Nova York i la Toscana –per cert que, a l'Empordà, han de tornar a parlar-ne. L'altre dia, n'estaven parlant en un debat a Girona, en què debatien sobre l'economia de l'Empordà, i no vaig poder ser-hi. És que potser han de tornar a anar junts l'Alt i el Baix Empordà? Hem de tornar a parlar de la Toscana. Els deia que Catalunya és una barreja entre l'estat de Nova York, Massachusetts, Califòrnia i la Toscana. Perquè els millors moments de la nostra història han anat lligats quan la cultura no ha quedat enrere mai. Deixant Ramon Llull, saltem a la Renaixença, el Modernisme i el Noucentisme, que va traspasar els moviments culturals per anar a la política. Una de les èpoques més interessants de la nostra història política i cultural va ser la de la Mancomunitat. Va avançar-se a la Segona República, que –per desgràcia– va durar poc, perquè després va arribar la guerra civil. Vam passar la dictadura i vam sobreviure. I els elements culturals van ser clau per a la supervivència de la cultura. Els casinos, els moviments culturals, etc. van permetre que, des d'una pseudoclandestinitat, la flama d'uns elements culturals –i no parlo només de

la llengua–, amb una església –la catalana– que va estar més a favor, en termes generals, de Catalunya, que del poder establert de la dictadura. Recordem el paper de Poblet, el dels caputxins o el de Montserrat, perquè sempre hi va haver aquesta barreja amb els elements culturals, de salvaguarda d'aquests elements.

Vam haver de reconstruir el país. Després de la recuperació de la Generalitat –amb el president Tarradellas– i del construccionisme –amb Jordi Pujol–, Pasqual Maragall i ara José Montilla reconstrueixen el canvi. No vull, de veritat, que aquest país perdi l'esperança. Ens hem de reconciliar amb el que som. Som tot això: humanisme, ciència, tecnologia, art. És més, tenim oportunitats, moltes, que no sabem com liderar. Hi ha molt debat sobre els lideratges. Crec que ens equivoquem si pensem que necessitem lideratges personals, messiànics; crec que necessitem lideratges afectius i efectius, que sàpiguen que liderar al segle XXI vol dir liderar amb els altres i que sigui cert que vulguin liderar amb els altres.

Hi ha un debat sobre l'aprofundiment de la democràcia. Si neguem la democràcia representativa, això ens faria un flac favor. La democràcia hauria d'estar totalment disposada a ser deliberativa, ja que només es pot exercir des del rigor i l'autenticitat, i amb un punt de llibertat individual.

Per això també hem de posar a debat els models dels partits, sindicats, organitzacions empresarials i financeres. El debat és sobre com es governa. No parlo de com es governen els poders mediàtics, sinó de tots els poders i també dels religiosos. Crec que tenim més oportunitats. Estem en un moment de crisi, és evident; ara bé, teníem més atur als anys 90. Ara tenim més dificultats, perquè aquesta crisi és més global que la dels 90. Aquesta és la diferència.

Quines fortaleeses té Catalunya? Tenim un nivell de cohesió social i d'estat del benestar indiscutiblement millor que als anys 80 o 90, quan van passar les dues últimes crisis. A nivell local, els ajuntaments estan fent una feina de construcció extraordinària. Les ONGs (organitzacions no governamentals) continuen tenint una iniciativa social que, quan hi ha una nova crisi, està a l'alçada de les circumstàncies: des de repartir aliments i roba, fins a moltíssimes xarxes socials que han tornat a emergir amb la força que té el voluntarisme. Per tant, tenim un nivell d'estat del benestar local, autonòmic i estatal com mai. No podem caure en el paternalisme i pensar que les administracions ho solucionaran tot, perquè aquest és l'altre gran error que hem comès, una de les grans diferències amb les crisis dels 80 i 90.

Avui he estat amb la infanta Cristina, que viu a Washington, i em deia: "vaig haver d'anar a un hotel, durant tres dies, perquè ens vam quedar sense llum al pis on vivim". Si això passa aquí, l'alcalde ha de dimitir. I m'ha respost: "allà, la gent no pensa que sigui culpa de les administracions". És a dir, ens hem passat de mida, excessivament; perquè ara es tractarà de governar amb la gent, conjuntament, i que tothom s'esforci i que assumeixi el seu paper, perquè hi ha hagut un excés de paternalisme que no pot matar el fet emprenedor. Hem de preservar la cohesió social: els pobres han de ser un objectiu clar; però hem d'acompanyar-ho amb el fet que la gent faci el seu projecte vital com a autònom o com a assalariat en una empresa, perquè necessitem lideratges empresarials i d'emprenedors potents. Estem canviant el model econòmic, que necessitarà molt més coneixement, innovació i productivitat: no només les gran empreses s'han d'internacionalitzar, i les que ja ho fan saben el que costa competir en el món. No, no, parlo del bar de la cantonada, on el menú ha de ser a un preu ajustat i de qualitat, i el tracte ha de ser correcte; perquè si no, el del costat ho farà millor i el superarà. Això és el que necessitem en un moment de gran dificultat. A més a més, Catalunya continua tenint, per sort, una economia molt més diversificada que la d'altres. Continuem tenint un sector primari que li costa reeixir, però és un sector agroalimentari industrial i comercial molt potent.

També tenim un sector industrial encara important. Des del punt de vista del sector secundari de la construcció, hem de fer ciutats molt més compactes i molta més rehabilitació, i consumir menys sòl, evidentment.

Des del punt de vista del sector terciari, el dels serveis, cal posar-hi molt coneixement. El turisme ha de competir amb el món (ja fa anys que ho sap) amb valors afegits. El valor del paisatge n'és un, el de la cultura, un altre, i també hem de ser creatius. Aquest és un tema per reflexionar, també a l'Empordà: quin model econòmic ens cal? Penso que ha de ser diversificat. A més, són una àrea logística importantíssima. Em perdonaran la ironia i que m'ho miri des de fora: quan veig discutir per les estacions del tren, penso que és la gran oportunitat de les àrees logístiques, perquè són l'única ciutat no capital que tindrà estació de l'AVE, a Espanya. Sempre he pensat que, com que tenen molta relació amb el sud de França, aquest és un espai totalment a construir dins d'aquesta xarnera que és l'euroregió. Aquí, sóc molt agosarada. Penso que Girona té una gran oportunitat i l'Empordà, molt especialment. De fet, ja està passant amb algunes coses, però ara hem d'anar-hi més a fons. En el cas de Perpinyà, diuen que el seu aeroport és el de Girona, que té 65 destinacions. Això ens ha canviat la vida.

Un dia vaig anar a Estocolm, per feina, i en un hotel em trobo 25 senyores de Girona que em diuen que hi han anat a passar el cap de setmana. Uns altres se'n van de rebaixes a Milà. Bé, a la inversa també passa: ve molta gent cap aquí. Amb tot això, Girona s'ha de situar bé. Si parlem de la tercera llengua –sóc una mica francòfona, amb això– hem de fer una aposta clara per la quarta llengua: tots els instituts de l'Empordà ensenyant el francès. Per a l'Hospital de Puigcerdà, haig de contractar-hi francesos; perquè és postfronterer i no transfronterer. No hi ha fronteres; per això utilitzo el terme postfronterer. Per tant, hem d'anar veient que el nostre món –el més proper– és el que hem de treballar i, des del punt de vista de condicions, estem molt millor a la banda de l'Empordà que a la francesa, indiscutiblement. Ara hi ha hagut un canvi, respecte als anys 80 i als 90: abans, anàvem a França i, en canvi, ara mirin tots els indicadors. Hi ha hagut un salt a favor nostre; per tant, tenim més capacitats que ells, i tot ho hem de fer conjuntament: Girona i l'Empordà. Crec que encara no hem acabat de trobar des d'on ho fem, ho dic sincerament. N'hem parlat molt, del projecte de l'euroregió, que crec que és importantíssim, i que jo en dic els Països Catalans del segle XXI; perquè, de fet, és això. Però ens costa liderar-ho.

L'altre element importantíssim de Catalunya és la Mediterrània. Això també ens reconcilia amb el pas-

sat, no sé si amb Jaume I, el Conqueridor, però ja m'entenen. És a dir, la pèrdua de la construcció nacional o del poder polític de Catalunya ens fa mirar poc a la Mediterrània, perquè Espanya mira cap a Iberoamèrica. En canvi, el nostre espai natural és la Mediterrània. Fa dies que penso que Girona hauria de fer una aposta –com ha fet Barcelona, que té la seu del Secretariat per a la Mediterrània–; una aposta per algunes àrees específiques de la Mediterrània liderades des de Girona. A més, tinguin en compte que Girona i l'Empordà són els llocs on hi ha més ciutadans nascuts a la ribera africana de la Mediterrània. Per tant, aquest és un projecte que en un moment de crisi l'hauríem de positivitzar extraordinàriament, i no parlo només de temes econòmics, també dels culturals i de molts altres temes, de molts tipus.

Un altre aspecte és que l'economia de Catalunya està molt més globalitzada que la de la resta. És veritat que tenim una crisi econòmica, però no pot ser que tinguem alhora una crisi de valors, ni tampoc fer entrar la política en crisi; perquè, si l'hi fem entrar, governaran els *lobbies* no democràtics. De fet, això ja passa en alguns llocs. Podem criticar totalment la política. He dit abans: davant del desconcert, cal actuar críticament; perquè amb la crítica constructiva es creen elements de canvi. Això és l'únic que em sembla que podria generar confiança.

Una última reflexió entorn dels dos temes d'identitat i globalització. Les persones necessitem tenir sentiments de pertinença, tenir seguretats pròximes. En psicologia i salut ho veiem, hi ha molt d'escrit i moltes evidències. La gent necessita que la seva família, allà on viu (l'escala, el barri), se senti acollida. Parlo de famílies, en plural, no importa aquí el seu model. A la Generalitat de Catalunya, dins el Pla de barris, tenim el Programa salut i barris, perquè sabem que, depèn d'on visquis i del barri determinat, les teves condicions i possibilitats de desigualtat en salut empitjoren. O a l'inrevés: si millores de barri, milloren les condicions de salut i, per tant, els nois tenen menys possibilitats de caure en les drogues i hi ha menys violència. L'entorn immediat hi influeix i, a més, necessita estètica. No he parlat de luxe, parlo d'estètica; la brutícia porta brutícia i, és evident, es viu millor en un lloc més ordenat, més net i més agradable.

Hem de tornar a parlar dels sentiments de pertinença, d'identitats locals. És impossible sentir-te bé a Catalunya si no et sents bé en el teu barri, si vius en un país que no et tracta bé –penses. Per tant, la construcció nacional de la identitat comença des de baix, no per dalt. Estic parlant de si busquem la unitat civil, que és el que crec que hem de fer: la família, el barri. Incloent-hi l'escola, el lleure, l'associacionisme cultural i tot aquest entramat que et fa sentir útil, comunitari.

Un altre element és aquesta identitat de Catalunya que crec que és obvi que existeix i que hem de fer permeable a tothom. Ho vam fer amb els fenòmens migratoris vinguts de la resta d'Espanya, als anys 50. Tant és així, que aquests van anar darrere la pancarta reclamant l'Estatut d'Autonomia, perquè se sentien acollits pel territori. Havien estat expulsats per pobres o per raons polítiques d'Andalusia, Extremadura o d'altres llocs. Aquests són ara catalans, no cal dir-hi res més. A aquests catalans no els podem fer triar la identitat de Catalunya amb la negació de la seva identitat d'origen, encara que faci 60 anys que hi són. Nosaltres faríem el mateix. Quan vaig al Casal Català de Buenos Aires, allà molts no parlen català; però, en canvi, hi tenen la senyera, ballen sardanes, fan classes de català. En realitat, són argentins; però preserven la seva identitat d'origen, que és la catalana. És que tots ho necessitem, això.

Hi ha descrita una filosofia i, a França, se n'ha parlat molt: l'aculturalisme, que és no sentir-te ni d'allà ni d'aquí. Es van fer estudis amb les segones generacions d'algerians francesos i els joves no se sentien ni algerians ni francesos. El fet és que s'han de sentir francesos i han de tenir respecte també pel lloc on van néixer. En aquests fets d'assimilació, la línia divisòria són els elements culturals que atempten contra els drets humans. Amb els únics que no podem cedir són els que atemptin contra els drets

humans: no hi ha cap justificació cultural; però la resta és normal que preservin elements de record, encara que hagin nascut aquí. Això, que costa, ho hem de fer. Parlo de com assumim tot aquest milió de persones vingudes de tot el món, també perquè els seus països són molt pobres, amb conflictes i han vingut aquí a buscar feina. En tenen o no en tenen, això depèn; ara bé, hem de portar-los cap a aquest sentiment de pertinença i d'identitat, i això es construeix amb ells, no sense ells, ja que també tenen drets i deures, com tothom, i han de sentir que formen part d'un tot.

No podem negar el sentiment d'identitat local, ni el sentiment de pertinença a Catalunya, que ha de ser compatible –des del meu punt de vista– amb identitats sobreposades i molt variades: espanyol, argentí, marroquí, etc. A més a més, hem de construir una identitat europea. És el millor lloc del món, en termes d'igualtat d'oportunitats. Obama vol europeïtzar l'equitat del sistema de sanitat dels Estats Units i a mi m'agradaria americanitzar el meu pressupost; però no em fan gaire cas, de moment! El debat de la reforma dels Estats Units és guanyar equitat a l'europea. Gasten el 17% del PIB (producte interior brut) amb el sistema sanitari; nosaltres, el 7,5%, que inclou els sectors públic i privat.

El nostre és un sistema totalment equitatiu: tothom té dret al sistema sanitari, perquè ho vam decidir

políticament el 1986, amb la Llei General de Sanitat², liderada per Ernest Lluch, en la qual es va establir que pagàvem impostos que ens retornaven amb serveis. Això ha estat molt bo, són relativament barats: amb 1.300 euros per persona i any tenim un sistema sanitari que ha de millorar i créixer en finançament, però que s'ha mantingut amb uns estàndards de qualitat raonables, malgrat haver hagut d'assumir aquest milió de persones, l'envelliment de la població i moltíssima innovació tecnològica; per això diem que estem infrafinançats. El pobre Obama els intenta explicar, des del punt de vista de l'equitat, que hi ha 40 milions de nord-americans sense assegurança mèdica. Allà tot és assegurança privada, tothom l'ha de pagar: els empresaris i els treballadors la paguen. Hi ha una assegurança per als més pobres i una classe mitjana que ha hagut de triar entre la hipoteca de la casa i l'assegurança mèdica que no ho cobreix tot, com aquí. La gent ha d'estalviar per si s'ha d'operar d'un tumor o si necessita medicació. A més, cal tenir en compte, que allà tot és més car que aquí.

A mi em costa creure com no hem sigut capaços de crear un sentiment identitari de la Unió Europea; perquè és un lloc que, des del punt de vista de la pau, dels drets humans i d'igualtat d'oportunitats, és únic. Indiscutiblement. Una altra cosa és si hem

de modificar-hi els models. Hi ha un debat sobre el desenvolupament econòmic i els models de l'estat del benestar, i qui no ho vulgui veure és que viu en un altre món. Parlo de l'Europa dels 15, en la qual hi ha Espanya i Catalunya. Aquí el pacte és entre generacions: nosaltres hem de garantir als *mileuristes* que tinguin possibilitats de créixer en la seva professió i els que tenen 50 anys han de tenir garantides unes pensions, quan arribin als 65. Aquest és un debat molt seriós.

Hi ha una cosa que els sorprendrà, però que els volia dir. Sóc una barreja de socialdemòcrata, liberal i reformista. Sembla incompatible, però no ho és i, a més, crec que hi ha una majoria social a Catalunya –que no dic política ni partidària– que creu que el que ha suposat la ideologia de la socialdemocràcia o en alguns llocs també la democràcia cristiana en la construcció europea ha estat totalment definitiu. Això no vol dir confusió, en aquest moment de debat sobre el liberalisme econòmic, el liberalisme per mi és donar llibertat a homes i dones, crear homes i dones lliures. Per tant, en aquest moment de crisi del liberalisme econòmic, potser hauríem de parlar de l'altre liberalisme profund, que és el respecte per les diferències i el respecte profund perquè cadascú pugui ser lliure. I per què els dic que sóc reformista? Sóc reformista si s'atempta contra la igualtat d'oportunitats; no és una reforma per canviar, sinó per mantenir. Per això

²Llei 14/1986, de 25 d'abril, General de Sanidad

els deia que el debat de les pensions s'ha de fer serenament. Potser no tothom ha d'allargar la seva vida laboral, perquè hi ha determinades professions que no veig que estiguin treballant als 67 anys; però, en canvi, n'hi ha d'altres que estan en condicions de fer-ho. Ara parlo d'aquest debat; però n'hi ha d'altres: el del manteniment del sistema sanitari, del sistema educatiu, etc. Perquè no voler ser reformista vol dir perdre qualitat, i jo sé molt bé què és això de la qualitat. No vull un model equitatiu que no sigui qualitatiu alhora, ni amb l'educació ni amb la sanitat. Ho sento. Això passa quan no revises els models socials. No vull tocar l'equitat, la vull mantenir; però és que ha de ser equitat i qualitat; si no, els serveis de caràcter general no són qualitatius per a tothom, perquè s'ha de fer discriminació positiva i s'ha de veure com aquests elements de canvi impacten amb els gran elements que, fonamentalment, són la salut, l'educació i els altres elements de manteniment de les prestacions socials. Ara no vull pensar-hi, però si no tinguéssim prestacions d'atur... creuen que podríem anar pel carrer amb 600.000 aturats? O si no tinguéssim pensions, segur que tindríem molts més pobres i molta més dificultat en un moment de crisi.

Acabo. El Vintiuncentisme, per a mi, és aquest moviment de construcció col·lectiva: social, polític (no partidari, sinó en el sentit de *polis*, de la vessant més noble de la paraula) i, fonamentalment, cívic.

Des dels elements més culturals i socials es recupera la confiança; perquè, si mirem al llarg de la història, Catalunya se n'ha sortit quan no ha fet cap dissociació entre l'economia, la política i la cultura. Perquè crec que és això: tenim moltes oportunitats i es tracta d'acceptar aquests lideratges molt més col·legiats, també en els àmbits més territorials. A l'Empordà, també ho han de fer. No sé si l'Alt Empordà sol o amb el Baix Empordà, no vull entrar en aquests debats. Girona també ho ha de fer, n'estic totalment convençuda. I Catalunya ho pot fer perfectament, perquè tenim moltíssimes oportunitats.

Moltes gràcies.

Títols anteriors

- 1.** *Discurs d'investidura. "Concertació, diàleg i polítiques socials a Catalunya"*. Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya
- 2.** *Compareixença del conseller de Política Territorial i Obres Públiques davant de la Comissió de Política Territorial del Parlament de Catalunya*. Hble. Sr. Joaquim Nadal, conseller de Política Territorial i Obres Públiques
- 3.** *Compromís per Catalunya*. Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya
- 4.** *Intervenció del president de la Generalitat de Catalunya en el Foro Europa Press*. Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya
- 5.** *El patriotisme social, motor de construcció nacional*. Hble. Sr. Josep-Lluís Carod-Rovira, vicepresident de la Generalitat de Catalunya
- 6.** *Compareixença davant la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana*. Hble. Sra. Montserrat Tura, consellera de Justícia
- 7.** *Discursos amb motiu del lliurament de les medalles d'or de la Generalitat de Catalunya*. M. Hble. Sr. Joan Rigol, M. Hble. Sr. Pasqual Maragall, M. Hble. Sr. Jordi Pujol i M. Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya
- 8.** *Principals línies d'actuació del Departament de Treball*. Hble. Sra. Mar Serna, consellera de Treball
- 9.** *La Catalunya del futur, la Catalunya del benestar*. Hble. Sra. Carme Capdevila, consellera d'Acció Social i Ciutadania

10. *L'economia del coneixement, la gran oportunitat de Catalunya.* Hble. Sr. Josep Huguet, conseller d'Innovació, Universitats i Empresa

11. *Discursos del Presidente de la Generalitat de Catalunya en Madrid.* Noviembre de 2007. Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya

12. *Recuperar la política des de la innovació democràtica i la participació ciutadana.* Hble. Sr. Joan Saura, conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

13. *Fem funcionar el país.* Hble. Sr. Joan Puigcercós, conseller de Governació i Administracions Públiques

14. *Alimentació saludable, sector agrari irrenunciable.* Hble. Sr. Joaquim Llena, conseller d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

15. *Informe nacional sobre l'estat social a Catalunya.* Hble. Sra. Carme Capdevila, consellera d'Acció Social i Ciutadania

16. *Nou impuls a les polítiques públiques de seguretat.* Hble. Sr. Joan Saura, conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

17. *Intervenció del President de la Generalitat a la Reunió anual del Cercle d'Economia.* Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya

18. *Catalunya 2020: llibertat, benestar i excel·lència.* Hble. Sr. Josep Huguet, conseller d'Innovació, Universitats i Empresa

19. *La nova organització territorial de Catalunya: la vegueria de l'Ebre.* Hble. Sr. Jordi Ausàs, conseller de Governació i Administracions Públiques

20. *El paper de Catalunya en l'Europa del segle XXI.* Hble. Sr. Josep-Lluís Carod-Rovira, vicepresident del Govern de la Generalitat de Catalunya

21. *Enfortir Catalunya.* Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya

22. *Catalunya líder, Catalunya al món.* Hble. Sr. Josep-Lluís Carod-Rovira, vicepresident del Govern de la Generalitat de Catalunya

23. *La modernització social i ecològica de Catalunya.* Hble. Sr. Joan Saura, conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació

24. *Una Catalunya líder en una Europa que mira endavant.* Hble. Sr. Antoni Castells, Conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya

25. *Amenaces, reptes i oportunitats del sector agroalimentari català.* Balanç de dos anys de Govern. Hble. Sr. Joaquim Llena, conseller d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

26. *Els nous reptes de la política d'habitatge.* Hble. Sr. Francesc Baltasar, Conseller de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya

27. *Nous reptes per a la cohesió i la sostenibilitat.* Hble. Sr. Francesc Baltasar, Conseller de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya

28. *Balanç de la política lingüística 1983-2008.* Molt Hble. Sr. José Montilla, president de la Generalitat de Catalunya

29. *La indústria agroalimentària davant la crisi.* Hble. Sr. Joaquim Llena, conseller d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural